

Referanser:

Arkivsak: 21/01043-51

Saksdokumenter:

Søknadsbrev Ny kirke.pdf

Søknad til kirkerådet, Ny kirke, sendt 17.04.23.pdf

BEMANNING OG AKTIVITET I KLEPP SOKN, vedlegg til søknad.docx

Godkjenning av Nye Klepp kirke

Sammendrag

Klepp sokn v/ Klepp kirkelige fellesråd søker Kirkerådet om godkjenning av ny kirke i Kleppe. Klepp kommune finansierer det nye kirkebygget som en del av det store prosjektet «Nytt kommunehus og ny kirke». Menigheten bidrar med en betydelig egenfinansiering på ca. 8 millioner kroner. Det er utarbeidet utkast til en avtale mellom kommunen og fellesrådet der prinsippene for sambruk er nedfelt. I avtaleutkastet er også finansiering av investering og drift gjort rede for.

Forslaget som fremlegges for Kirkerådets godkjenning, har sitt grunnlag i en arkitektkonkurranse som ble avholdt i 2021. Vinnerprosjektet svarer meget godt på menighetens ønske om «*et tydelig kirkebygg plassert midt i det pulserende livet i sentrum av Kleppe.*» Prosjektet samler på overbevisende måte noen av lokalsamfunnets viktige offentlige funksjoner – forvaltning, kultur- og foreningsliv og kirke – rundt et nytt torg. Dette grepet er godt forankret i en lang europeisk tradisjon for forming av gode felles byrom. Kirkerommet fremstår som en lys, vennlig og praktisk ramme for menighetens gudstjenestefeiring og andre samlinger.

Kirkerådet anbefales å godkjenne Klepp nye kirke etter kirkeordningen § 23 fjerde ledd.

Forslag til vedtak

Klepp nye kirke godkjennes som kirke i henhold til kirkeordningen § 23 fjerde ledd, jf. § 19 første ledd. Godkjenningen omfatter også omsøkt tomt for oppførelse av kirken samt de i søknaden fremlagte tegninger, kostnadsoverslag og finansieringsplan.

Med hjemmel i kirkeordningen § 23 tredje ledd innvilger Kirkerådet unntak fra kravet til antall sitteplasser i § 23 andre ledd. Det skal være minst 470 sitteplasser i kirkerommet i Klepp nye kirke.

Det er et vilkår for godkjenningen at kirkedelen av bygget med nødvendig uteareal skilles ut som en egen matrikulert eiendom som overføres til Klepp sokn som hjemmelshaver.

Det er et vilkår for godkjenningen at Klepp kommune stiller garanti for Klepp sokns andel av låneopptaket til finansiering av kirken.

Det er en forutsetning for godkjenningen at kirken blir oppført i tråd med det bearbejdede vinnerprosjektet fra arkitektkonkurransen, slik det er presentert i søknaden fra Klepp kirkelige fellestråd.

Stavanger biskop skal i henhold til kirkeordningen § 20 fjerde ledd godkjenne kirkens inventar og utstyr, samt kirkekunst. Kirkerådet delegerer til biskopen å godkjenne endringer i prosjektet.

Saksorientering

Bakgrunn

Søknaden av 17. april 2023 fra Klepp kirkelige fellesråd om godkjenning av tomt og ny kirke i Klepp sokn belyser saken på en grundig og god måte. Samlokalisering med kommunehuset, og dermed tomtevalget, ble behandlet i Klepp sokneråd og i Klepp kirkelige fellesråd i 2017. Menighetsmøtet stemte den 5. november 2017 for samlokalisering. Videre ble programmet for arkitektkonkurransen, godkjenning av konkurransens resultat og utforming av foreliggende søknad til Kirkerådet behandlet i de samme kirkelige organene i perioden 2020 til 2023. Saken ble avslutningsvis behandlet i menighetsmøtet den 12. mars 2023 og i fellesrådets møte den 13. april 2023. En aktiv plankomite i menigheten har fulgt og skal fortsatt følge prosjektet.

Etter lengre tids drøfting vedtok kommunestyret i Klepp kommune den 20. juni 2022 å gå videre med vinnerforslaget «KLEPPR», uten vesentlige endringer i prosjektets omfang til tross for betydelig økte kostnader.

Arkitektene bak vinnerprosjektet fra arkitektkonkurransen, L2 arkitekter AS og KOHT arkitekter AS, er engasjert av Klepp kommune til å gjennomføre skisse- og forprosjektprosjekt samt brukerprosess høsten 2022 og våren 2023. Kirken har i denne sammenhengen hatt rollen som en av flere brukere i det nye fellesanlegget. Brukerprosessen har ført til flere positive endringer i og bearbeidelser av prosjektet.

Parallelt med søknaden til Kirkerådet forberedes det søknad om rammetillatelse til Klepp kommune. Det er etablert en prosjekteringsgruppe som i tillegg til arkitektene består av rådgivende ingeniører innen fagene landskapsarkitektur, byggkonstruksjon, bygningsfysikk, akustikk, brann, ventilasjon, elektro, vann- og avløp og miljø.

Det vises til søknadsdokumentet for fullstendig bakgrunnsinformasjon om prosjektet. Søknaden gir en god og instruktiv oppsummering av prosessene frem til arkitektkonkurransen og bearbeidelsen av vinnerutkastet etter konkurransen. Denne saksorienteringen fokuserer på utvalgte punkter som er vesentlige for Kirkerådets saksbehandling etter kirkeordningen.

Prosjektorganisering

Klepp kommune har byggherreansvar for hele prosjektet. Klepp kirkelige fellesråd har delegert ansvar for gjennomføring av kirkedelen til kommunen. Klepp kommune har opprettet en plan- og byggenemd, som har regelmessige møter med representanter for Klepp sokn, politisk ledelse og kommuneadministrasjonen.

Etter kirkeordningen § 17 andre ledd bokstav b) er det kirkelig fellesråd som på soknets vegne skal være byggherre når nye kirker skal oppføres. Det fremgår imidlertid av utkast til avtale mellom kommunen og soknet ved fellesrådet, at det i dette tilfelle er kommunen som skal være byggherre for hele byggeprosjektet, også for kirkedelen. Dette vil være en innretning i henhold til trossamfunnsloven § 14 tredje ledd.

Godkjenning av tomt

Kirkeordningen § 23 fjerde ledd lyder slik:

Oppføring av ny kirke skal godkjennes av Kirkerådet. Det samme gjelder tomt til oppføring av kirke, tegninger, kostnadsoverslag og finansieringsplan.

Departementet praktiserte godkjenning av nye kirker i ett trinn, det vil si kirketomt og kirkebygg ble behandlet under ett når byggeprosjektet var kommet langt nok. Kirkerådets rundskriv 01-2022 legger for fremtiden opp til en to-trinns godkjenning, der tomtevalget behandles i trinn én, når beslutningen faktisk tas, og selve kirkebygget senere i trinn to.

For godkjenningen av prosjektet Klepp nye kirke, som faller i en overgangsperiode, anbefales det å følge departementets tidligere praksis. Dette innebærer at Kirkerådet tar utgangspunktet i kirketomten slik den er satt av i reguleringsplanen, og godkjenner tomten i ett vedtak sammen med selve kirkebygget samt «tegninger, kostnadsoverslag og finansieringsplan», jf. kirkeordningen § 23 fjerde ledd.

I søknaden er det gjort rede for historikken: frem til januar 2017 var det mest aktuelt å bygge ny kirke på en tomt ved siden av den gamle, i Prestevegen 7. Klepp kommune foreslo istedenfor å innlemme kirken i et kombinasjonsbygg, sammen med et nytt kommunehus i Kleppe sentrum i Solavegen 1. Kirken gikk med på dette forslaget under forutsetning at kirkedelen skulle fremstå utvendig som et tydelig kirkebygg i forhold til resten av bygget.

22. mars 2021 ble «detaljregulering for kommunehus og kirke», PlanID 2020005, vedtatt av Klepp kommune. Tomten er i sin helhet regulert til formål «offentlig tjenesteyting». Ny kirke er uttrykkelig nevnt både i planens tittel og i planbestemmelsene. Kirkerådets daværende kirkebyggrådgiver, sivilarkitekt Ove Morten Berge, har vært involvert i prosessene rundt valg av tomt og samarbeidskonseptet med kommunen.

Tomten har en god beliggenhet, sentralt i kommunesenteret Klepp. Gjennom samarbeidet og samlokalisering med kommuneadministrasjonen og kommunalt kulturliv vil kirken være til stede der folk ferdes i det daglige. Den gamle kirken, som ligger ca. 500 meter fra kommunehuset, skal fortsatt brukes som seremonikirke, typisk ved vigslar og gravferder. Gravplassen ved nåværende Klepp kirke er i bruk og vil være det i overskuelig fremtid.

Kirketomten vil formelt skilles ut fra kommunens eiendom når bygget er oppført jf. utkast til avtale vedlagt søknaden.

Finansieringsplan og soknet som låntaker

Det er utarbeidet kostandskalkyle for hele prosjektet. Kostnadsrammen ligger på 613 mill. kroner (februar 2023). Det er anslått at kostnadene for bygging av kirkedelen utgjør cirka 100 millioner kroner. Kommunen finansierer prosjektet gjennom

låneopptak. Etter at bygget er oppført og kirkedelen er skilt ut og overført til soknet vil andelen av gjelden som tilsvarer faktiske byggekostnader for kirkedelen bli overført til Klepp sokn. Klepp sokn bidrar til prosjektet med egne, innsamlete midler på ca. 8 millioner kroner.

Det er Klepp sokn v/ Klepp kirkelige fellesråd som vil være formell låntaker for soknets andel av låneopptaket. Lånet må godkjennes av bispedømmerådet, jf. kirkeordningen § 18 første ledd. Kirkerådet mener det er behov for å oppstille som et *vilkår* for godkjenningen at Klepp kommune stiller garanti for Klepp sokns andel av låneopptaket, jf. at Kirkerådet også skal godkjenne finansieringsplanen for prosjektet. Videre forutsetter Kirkerådet at kommunen for hele nedbetalingsperioden gjennom driftstilskudd til Klepp kirkelige fellesråd dekker samtlige løpende kostnader knyttet til soknets andel av lånet.

Kirkerådet mener det er viktig å presisere i vedtaket at det er et vilkår for godkjenningen at kirkedelen av bygget med nødvendig uteareal skilles ut som en egen matrikulert eiendom som overføres til Klepp sokn som hjemmelshaver. Blant annet vil plan- og bygningsloven her oppstille enkelte krav.

Vinnerprosjektet KLEPPR, illustrasjon fra arkitektkonkurransen, ark. L2 / Koht arkitekter. Kirken med kirketårnet vises foran til venstre i bildet.

Vurdering

Om romprogram og sambruk

Det veiledende romprogrammet som lå til grunn for arkitektkonkurransen, oppgir et samlet bruksareal for den kirkelige delen av programmet på ca. 945 m². Programmet forutsetter stor grad av sambruk av areal, som er den bærende idéen i hele prosjektet «Nytt kommunehus og ny kirke».

For kirken sin del innebærer dette at kun kjernefunksjonene, kirkerommet med sakristiene og aktivitetsrommet ligger fysisk samlet. Kirkens kontorer er samlokalisert med kommuneadministrasjonen i kommunehusets andre etasje, ungdomslokalene ligger i underetasjen i kommunehuset og kjøkkenet skal deles med en kommersiell drifter. Storsalen, kommunens nye kulturarena ligger vegg i vegg med kirkens arealer og særlig aktivitetsrommet vil sannsynligvis ofte bli brukt i forbindelse med kulturarrangementer.

Aktivitetsrommet anses som en del av kirkerommet kun når det er åpnet mot kirkerommet og dermed er blitt en del av det liturgiske rommet. Dette er relevant for anvendelse av Den norske kirkes *regler for bruk av kirker*.

Utkast til avtale mellom kommunen og Klepp sokn har et vedlegg som presiserer hvilke rom kirken disponerer prioritert og hvilke rom som kan brukes etter avtale / booking eller leies. Plantegningene som ligger ved søknaden, illustrerer grafisk hvor i det nye anlegget kirkens arealer er plassert. Det er kun kirkerommet med sakristiene og inngangsparti samt et tilhørende uteareal som vil bli skilt ut og overført i soknets eie. Det er disse rommene som utgjør «kirkedelen av bygget» jf. forslag til vedtak tredje ledd.

I søknaden skriver fellesrådet:

Sambruk med kommunen gir økt mangfold i type rom kirken kan nytte seg av til sine aktiviteter. Det gir innsparinger med tanke på drift og vedlikehold, ikke minst med bruk av felles støtterom/tekniske rom mm. Kontorene kommer nær kommuneadministrasjonen, noe som vil gi økte muligheter for kontakt og samhandling. Så ser vi også positivt på den synliggjøring kirken vil få midt i sentrum der annen kulturvirksomhet foregår.

I søknaden under avsnittet «Aktuelle tiltak ved store kostnadsoverskridelser» gir Klepp kirkelige felle råd uttrykk for at kirken har strukket seg langt i prosjekteringsfasen for å muliggjøre prosjektet:

Det har gjennom hele prosjekteringen og videre mot utlysning blitt lagt til grunn en praktisk og rasjonell funksjon av bygget, samt økonomisk forsvarlige løsninger og materialer. Eventuelle nedskaleringer av prosjektet anses som ivaretatt gjennom hele prosjekteringsfasen, uten at dette har gått på bekostning av funksjon og kvalitet. Skal en nedjustere ved store kostnadsoverskridelser ved dagens konsept må en kutte eller endre større deler av funksjonen.

Begge vurderingene støttes av Kirkerådets kirkebyggrådgiver som var involvert i prosessene siden 2021.

Antall sitteplasser i den nye kirken

Kirken ble opprinnelig programmert for 500 sitteplasser. Under bearbeidelsen i forprosjektfasen ble det tydelig at areal til spillepult for orgel, flygel og miksepult for lyd måtte utvides på bekostning av noen sitteplasser. I søknaden presenteres kirkerommet med 470 sitteplasser og gode og funksjonelle løsninger for kirkemusikk

og lydteknikk. Aktivitetssalen er utformet slik at den ved behov kan åpnes mot kirkerommet, noe som gir ytterligere 50 sitteplasser med sikt mot alteret.

I henhold til kirkeordningen § 23 andre ledd skal kirkerommet i en ny kirke ha sitteplass til en tidel av Den norske kirkes medlemmer i soknet – allikevel ikke mer enn 500 sitteplasser. I Klepp sokn er det 7.900 medlemmer av Den norske kirke. Det må derfor gis dispensasjon fra kravet til antall sitteplasser. Siden den nye kirken blir kirke nummer to i soknet, foreligger særlige grunner for å innvilge unntak etter kirkeordningen § 23 tredje ledd. Også muligheten til å utvide kirkerommet mot nevnte aktivitetssal, taler for å gi unntak.

Delegasjon til biskopen – kirkekunst, liturgisk inventar og godkjenning av endringer

Biskopen har etter kirkeordningen § 20 fjerde ledd godkjenningsmyndighet for inventar og utstyr. Kirkerådet kontrollerer i sin saksbehandling at det foreligger en overordnet plan for liturgisk inventar og utstyr. Det fremgår av innleverte tegninger at alteret er fast plassert og fritt fra bakveggen, med mulighet for å forrette fra begge sider. Døpefont og lesepult er plassert på hver sin side av alteret, men skal være flyttbare. Foreløpig er de foreslått utført i massivt tre.

Veggfeltet bak alteret og glasspartiene i begge gavlene er pekt ut som mulige steder for kirkekunsten. De vesentlige liturgiske elementene i kirkerommet er dermed til stede og plassert på en hensiktsmessig måte, uten at nåværende plassering må være den endelige.

Kunst i kirkerommet er innarbeidet i prosjektet, i tillegg utarbeides det en helhetlig kunstplan for kommunehuset og kirken. Det skal avholdes en egen konkurranse om kunstoppdraget, og forberedelsene til den er kommet langt. Arkitektene har lagt opp til mest mulig integrasjon mellom kirkekunst og arkitektur som illustrasjonene i søknaden viser.

Den videre oppfølgingen og endelig godkjenning av utformingen av inventar, utstyr og kunst overlates til biskopen i Stavanger. I tilfelle det skulle være behov for endringer i prosjektet som avviker vesentlig fra materiale som ligger til grunn for Kirkerådets godkjenning, vil biskopen i Stavanger være tettere på prosjektet og vil raskere kunne ta stilling til endringene. Biskopen vil uansett være den som godkjenner endringer av kirkebygget – «tiltak utover vanlig vedlikehold» – etter at kirken er reist, jf. kirkeordningen § 23 sjette ledd. Kirkerådet anbefales derfor å delegere ansvar for godkjenning av endringer under prosjekterings- og byggefasen til biskopen. Det vises i den forbindelsen til avsnitt 3 «Nærmere om saksgangen» i Kirkerådets rundskriv nr.1 – 2022

Arkitektonisk utforming

I søknaden presenteres kirkebyggets arkitektoniske konsept og planen for videre arbeid med kirkekunst og liturgisk inventar på en grundig og overbevisende måte. Det vises til søknaden med tegningsvedlegg. I dette avsnittet trekkes det frem noen vurderinger og bearbeidelser som har blitt gjort etter arkitektkonkurransen og som i sum har styrket prosjektet.

Det overordnede konseptet for konkurransens vinnende bidrag, «KLEPPR», beskrives av arkitektene som følger:

Klepp kommunehus og kirke er tenkt som en liten landsby med varierte bygningsvolumer, oversiktlige rom og møteplasser med ulike størrelser og visuelle kvaliteter. ... Kirken bidrar til å definere gaterommet og det dannes naturlig en forplass mellom de tre bygningsvolumene (kirken, storsalen og kommunehuset), godt synlig fra Solavegen. ... Forplass med klokketårn blir med dette grepet en naturlig avslutning av Kyrkjebakken mot nord, noe som understreker sammenhengen med den gamle kirken. ...

En innvendig hovedgate i øst- vest- retning binder alle hovedfunksjoner som kirke, storsal, bibliotek, kulturskole, ungdomsklubber og administrasjon sammen. Fra gaten er det direkte kontakt og siktlinjer til anleggets torg og hager.

I juryrapporten, utgitt etter arkitektkonkurransen, begrunner juryen sitt valg av vinnerprosjekt og peker samtidig på forhold ved prosjektet som anbefales tatt opp til vurdering. Punktene som er gjengitt under gjelder kirkedelen:

«Juryen har kåret prosjekt KLEPPR til konkurransens vinner på grunn av det beste arkitektoniske og organisatoriske konseptet og grepet for stedet og oppgaven. Vinnerprosjektet har et robust konsept som gjør at juryen ser at de nødvendige endringene kan gjøres innenfor det konseptuelle grepet.

Juryen vil foreslå at følgende forhold vurderes:

- *Etter juryens mening er det viktig at inngangstorget framstår som et attraktivt, sosialt uterom for alle brukere. Det bør derfor vurderes å flytte kirketårnet mot vest, slik at det ikke blir et så definerende element ved inngangstorget.*

...

- *Det bør vurderes løsninger som muliggjør sambruk mellom storsalen og aktivitetssalen.*

- *Videre bør det sees på muligheter for å kunne dele aktivitetssalen i to med en fleksibel vegg.*

- *Kirkens ungdomlokale bør i sterkere grad kunne skilles av fra de øvrige ungdomslokalene, og kunne nås via egen inngang. Det er forutsatt at ungdomslokalet skal ha et nært forhold til kirkerommet, og derfor fortrinnsvis bør ligge i etasjen under kirkerommet.*

Oppføringen av et markert kirketårn ved Klepps nye torg og eventuell flytting mot vest, bort fra torget, har blitt diskutert både i prosjektet og i offentligheten i Klepp. Det finnes kritiske røster til at kirken får anledning å markere seg i bybildet slik prosjektet foreslår. Arkitektene og prosjektgruppen har likevel holdt fast ved at kirketårnet ved torget og nær kirkens inngang er en vesentlig del av volumkomposisjonen, samtidig som valget kan begrunnes ut ifra både kirkebygg historien og europeisk byplanleggingshistorie. Kirke og rådhus plassert ved byens sentrale torg, ofte sammen med andre viktige samfunnsinstitusjoner, finner man i mange europeiske byer.

Kirkerådet støtter prosjektet som et arkitektonisk uttrykk for et moderne, livssynsåpent - til forskjell fra et livssynsnøytralt – samfunn. I et livssynsåpent samfunn er det nettopp viktig at det er rom for religiøse uttrykk i offentligheten.

Sambruk mellom aktivitetssal og storsalen er mest et spørsmål om organisering av arealbruken i drift, ikke et spørsmål om bygningsmessig utforming. Det er ikke hensiktsmessig med store åpninger mellom storsalen og aktivitetssalen, slik det er mellom kirkerom og aktivitetssal.

Mulighet for deling av aktivitetssalen med en tverrgående skyvevegg er tatt inn i prosjektet.

Kirkens ungdomslokaler i underetasjen i det gamle kommunehuset har blitt endret vesentlig i forhold til konkurranseutkastet. Ungdomslokalene fremstår nå som en romlig enhet med egen inngang fra nordsiden. Det var et sterkt ønske fra menighetens side å få bygd en egen kjeller under kirkerommet til kirkens ungdomsarbeid. Til dette fantes det ikke midler i prosjektet. Plassering og utforming for ungdomslokalene som er foreslått nå er et godt kompromiss. Særlig godt lysinnslipp og mulighet for egen inngang taler for denne løsningen.

I tillegg til oppfølgingspunktene fra juryrapporten er det blitt gjort flere mindre, men betydningsfulle bearbeidelser i kirkerommet: Rampen til alterområdet er blitt flyttet til motsatt side, kortrappene har blitt dypere for å kunne fungere til oppstilling for korsangere, foldevegg mot aktivitetssal er blitt optimalisert for bedre siktlinjer, mulighet for projisering av tekst og bilde på hver side av alterveggen har blitt undersøkt og innarbeidet i prosjektet, prestesakristiet er blitt utvidet og utstyrt med to arbeidsplasser, dåpssakristi og inngangspartiet er blitt bearbeidet med tanke på åpenhet og skjerming samt muligheter for lagring og garderobe.

Tre og betong er hovedtema for materialpaletten i kirken. Det legges opp til en variert bearbeidelse av betongoverflatene.

Kirken og hele anlegget er utformet etter gjeldende forskrifter for universell utforming. Kirkerommet vil være lett tilgjengelig og lett å orientere seg i for alle uansett funksjonsevne.

Prosjektet i sin helhet har satt seg høye miljømål, herunder BREEAM sertifisering og et svært lavt energibehov. Kirken støtter opp under disse målene.

Anskaffelse av orgel er ikke inkludert i prosjektets finansiering. Det er imidlertid blitt involvert orgelkonsulent og akustiker i planleggingsprosessen, som har gitt råd om plassering av orgelet i rommet. Løsningen fra konkurransen har blitt vesentlig bearbeidet på dette punktet. Det legges til rette for at orgelpiper på et senere tidspunkt kan settes opp på et galleri over inngangen, mens spillepulten står på siden foran i kirkerommet. Galleriet skal ikke være tilrettelagt for personopphold.

Kirkerådets kirkebyggrådgiver har vært i løpende dialog med arkitektene og menighetens byggekomité, og han vurderer at konkurranseprosjektets kvaliteter har blitt ytterligere forsterket og forfinet under prosjekteringsprosessen frem til foreliggende søknad.

Det har vært en lang vei for menigheten fra drømmen om en egen ny kirke til dette nye samarbeidsbaserte konseptet for kirkelige lokaler i et kommunalt flerbruksbygg, og man har måttet inngå kompromisser underveis. Samtidig åpner samarbeidet med kommunen om lokalene nye spennende muligheter for menighetsarbeid i sentrum av lokalsamfunnet. Prosjektet slik det foreligger i dag kan bli et veldig godt eksempel på et fremtidsrettet kirkebyggkonsept.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Vedtaket har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for Kirkerådet.